

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

„СЛУЖБЕНИ ЛИСТ“ излази два пута недељно — Рукопис се не враћају —
Огласи по тарифи — Текући рачун
број 10-313 004 — Поштарина плаћена у
готову

Уторак, 25 фебруар 1947

БЕОГРАД

БРОЈ 16

ГОД III

Цена овом броју је 6.— динар — Преплата
за прво полугође износи динара 300 — а
за целу 1947 годину динара 550 — —
Редакција Бранкова бр 20 — Телефон:
Редакција 28-838, Администрација 22-619

121.

На основу члана 15 Закона о инспекцији рада прописујем

ОПШТИ ПРАВИЛНИК

О ХИГИЈЕНСКИМ И ТЕХНИЧКИМ ЗАШТИТНИМ
МЕРАМА ПРИ РАДУ

I ОПШТИ ПРОПИСИ

Члан 1

Хигијенске и техничке заштитне мере при раду радника, намештеника и службеника у предузећима односно радњама, надлештвима, установама и организацијама, газдинствима, као и свуда где постоји радни однос уређују се по прописима овог правилника

За она предузећа и остале делатности у којима, с обзиром на специјални карактер послова који се обављају, постоји потреба за нарочитим заштитним мерама, важе поред овог правилника још и посебни правилници

Дужности послодавца

Члан 2

Сваки послодавац односно одговорни руководиолац обавезан је да све зграде, радионице, радилишта, погонски уређаји машине и све друге направе и заштитне мере тако уреди и у таквом стању одржава, да запослени радници и намештеници буду заштићени од несрећних случајева професионалних и других болести које су у вези са радом

Ако зграде радионице, радилишта, погонски уређаји, машине и остале направе претстављају опасност по живот и здравље запослених лица искључиће се од употребе

Члан 3

Извод најважнијих тачака овог правилника обавезан је сваки послодавац објавити на видном месту по свим одељењима као и све посебне правилнике који се односе на рад у његовом предузећу

Исто тако, сваки послодавац обавезан је објављивати на видном месту у појединим одељењима предузећа сва упутства летке и остали пропагандни материјал који се издаје у циљу заштите живота и здравља запослених лица

Члан 4

Сваки послодавац обавезан је старати се да сва запослена лица употребљавају све прописане заштитне направе и средства, као и да се придржавају свих прописа који су у том циљу донесени

Члан 5

Сваки послодавац обавезан је да омогући сарадњу свих радника, намештеника и службеника на

спречавању несрећних случајева, професионалних и других болести у вези са радом Обавезан је даље, да се стара да сва заштитна средства и направе буду стално у исправном стању и при руци, и у случају квара да исте на време буду оправљене, а дотрајале благовремено замењене новим

Члан 6

Код набавке нових машина, машинских уређаја, апарата, возила и сл послодавац је обавезан старати се да иста буду снабдевена заштитним направама, у смислу постојећих прописа

Члан 7

Одговорни руководиоци дужни су упознати сва запослена лица са свима опасностима њиховог рада Упозорење на те опасности треба истакнути на видним местима

Опасни радови могу се поверити само поузданим и искусним лицима која су потпуно упозната с опасностима таквих радова

Ако се који посао обавља с учешћем више радника, и ако је за сигурност таквог рада потребан међусобни сгорузум тих радника, руководство и надзор над таквим радовима мора имати једно одређено лице које је упознато с опасностима тога посла

Дужности радника

Члан 8

Свако запослено лице обавезно је да се придржава свих прописа упутстава и одредаба који се односе на спречавање несрећних случајева професионалних и других болести у вези са радом, као и оних који се односе на општу сигурност радника и његове околине

Сваки руководиолац одељења као и радник коме буде додељен на рад који други радник у циљу помагања или обуке дужан је истог упознати са свим опасностима свога рада, а исто тако и са сигурносним прописима који се односе на његов рад

Члан 9

Запослена лица која су склонa или болују од несвестице, падавице, грчева мишића, вртоглавице, наглувости, кратковидости, киле и осталих сличних здравствених недостатака не смеју се запошљавати на оним радовима код којих би њихови здравствени недостаци и болести могли претстављати опасност како за њих саме тако и за њихову околину

Запослена лица овакве здравствене недостатке односно болести уколико исте нису лако уочљиве, дужна су у сваком поједином случају пријавити послодавцу пре ступања на посао

Преглед радника приликом успелења

Члан 10

На радове код којих постоји могућност професионалних и других обољења у вези са радом, могу

се запослити само лица која нису склона таквим обољењима. У ту сврху послодавац је дужан тражити да сви радници које запошљава на таквим радовима, буду лекарски прегледани. Лица склона тим обољењима искључиће се са таквих радова. Лица која су већ запослена на оваквим радовима биће повремени, а најмање једанпут годишње, лекарски прегледана.

Послодавац је дужан да води засебан списак лица која су лекарски прегледана, са подацима о њиховој способности за однашање радове.

Осигурање против пожара

Члан 11

За гашење пожара и спасавање лица угрожених пожаром морају се предвидети потребне мере.

Зграде нарочито вишеспратне, морају имати уређаје који ће омогућавати брз излазак људства угроженог пожаром (излази за нужду са посебним степеништем осигураним од пожара, лестве за спасавање и сл.).

Изазна врата за време рада не смеју бити закључана нити закрчена. Излази за случај опасности морају бити нарочито означени и тако изведени да се увек могу лако отворити. Приступ излазима за случај опасности мора бити увек слободан. Излазна врата за случај опасности морају се отворити у правцу излаза.

Справе за гашење пожара, у котлици која одговара величини предузећа, морају бити увек у приправности и морају се увек одржавати у употреби. Њих вом стању и чувати од смрзавања. Повремено треба вршити испитивање исправности справа за гашење пожара.

Одређени број лица у предузећу мора бити обучен у руковању справама за гашење пожара. Сва запослена лица у предузећу морају бити упозната са руковањем апаратама за угађивање пожара у зачетку.

На местима где се за гашење пожара не сме употребити вода (гашење уља, електромогора и сл.) морају бити припремљена нарочита средства за гашење (песак, апарати са пеном и сл.).

У циљу омогућавања гашења пожара на електро машинским постројењима треба обратити нарочиту пажњу на начин искључивања уређаја и електричних водова.

Свако веће предузеће треба да изradi и на видном месту истакне детаљна упутства за случај пожара.

У предузећима, заводима и установама служба за заштиту од пожара мора бити организована према посебним постојећим прописима.

Сигурност кретања при раду

Члан 12

Дворишта предузећа морају бити поравњена без непотребних канала и јама. У случају да су поједине јаме или канали потребни ради погонских прилика морају бити ограђени сигурним оградама.

Члан 13

Ако двориште предузећа служи уједно као сагалиште материјала ово мора бити тако прегледно и уредно сложено да не омета слободно кретање двориштем и да не претставља опасност за запослена лица.

Члан 14

Ноћу за време рада, дворишта предузећа морају бити осветљена. Опасна места (привремене јаме

канал и сл.) морају бити ноћу нарочито добро осветљена односно означена црвеном светљом.

Члан 15

Ако у радним просторијама постоји колосек, горња површина трачница мора бити у висини површине пода.

Окретаљке за вагонете морају бити тако осигуране, да се не могу окретати када се преко њих прелазе.

Члан 16

Радна места пролази и подови морају се одржавати у исправном стању. Радна места за време рада морају бити довољно осветљена. Клизави и глатки места на подовима уколико је могуће, треба учинити хрпавим.

Члан 17

Опасна места (где су електрични водови високог напона трансформаторске станице, стубови и голе електричне жице са напонам преко 48 V према земљи) морају бити обележени видним ознакама (на пр. „опасно по живот“, „високи напон“, „не дирај“ и т. сл.).

У просторије са електричним уређајима високог напона дозвољен је приступ само одређеним стручним лицима. Овакве просторије морају редовно бити закључане.

Прекидачи за електрично осветљење просторија морају се налазити одмах покрај сваког улаза у просторије на дохват руке.

Члан 18

Главни пролази у свим радним просторијама треба да су широки најмање 1,5 м, а споредни пролази најмање 1 м.

Сви пролази и прометни путеви морају бити слободни од било каквих препрека или наслаганог материјала који би спречавао или отежавао пролаз.

Запослена лица морају употребљавати само оне улазе односно излазе и прометне путеве, који су за њих одређени. Исто тако не смеју без изричитог налога претпостављенога прелазити у друге радионице или одељења у којима немају посла.

Забрањено је свако задржавање као и пролаз испод дизалица које носе терет.

Члан 19

Све галерије, платформе (подијуми) прелазне рампе прелазни мостови и степенице који су више од 1 м над земљом, морају имати чврсте ограде и то тако, да горња ивица (пречка) буде у висини 1 м а доњи део до висине најмање 0,20 м мора бити пуно изведен.

Сви премошћени прелазе који служе за пренос односно превоз терета, као и утоварни мостови, морају бити довољно широки и јаки а према потреби и довољно подупрци, тако да код преношења или превозења терета буде искључена могућност превртања, рушења односно већих љуљања (колебања). Овакви прелазе морају бити тако израђени да делују као целина. Ако су прелазе односно мостови састављени од више дасака, исте морају бити чврсто повезане међусобно.

Члан 20

За дизање и преношење тежких терета морају се употребити одговарајући уређаји за дизање и преношење терета.

Члан 21

Степеништа од 5 и више степеница морају бити бар са једне стране ограђена сигурном оградом а

степеништа од 10 и више степеница морају са обе стране имати чврсту и сигурну ограду. Ограде степеништа морају бити високе најмање 1 м.

Члан 22

Лестве које се употребљавају при раду морају бити тако саграђене да су сигурне против клизања, прелома и пада. Исто тако морају бити осигуране од сковања и угибања.

Попречне пречке на лествама морају бити усађене а не само приковане.

Лестве које служе за прилажење рубу зидова, на подијуме, отворима у подовима у јаме, канале и сл. морају предајати свој горњи ослонац најмање за 0,75 м, ради стабилности лестве и сигурности лица које се њом служи.

Члан 23

Отвори у подовима, отвори степеништа светларници јаме, кона канали итд. затим велике посуде и остала опасна удубљења као и резервоари који садрже вруће, јетке и отровне материје морају бити опраћени сигурном оградом. Оваква места, која се због самог начина рада не могу оградити, морају бити добро осветљена а на опасност треба упозорити подесним натписом на видном месту.

Приступ у тамне просторије (места) и сл. дозвољен је само уз употребу светла.

Кровови и светларници од обичног стакла ако постоји могућност да на њих падну предмети са околних зграда морају бити заштићени јаким жицаном мрежом. Приступ и ходање по оваквим крововима дозвољен је само уз употребу подесних покретних врата.

Члан 24

Отвори у зидовима горњих спратова, који служе при радовима, морају, ако постоји опасност пада, бити снабдевени пресобраном. Ако се ти пресобрани морају за време рада дизати, треба у таквим случајевима да са обе стране отвора буду причвршћене јаке ручице.

Ако овакви отвори имају врата која се отварају напоље, та врата морају бити осигурана против испадања.

Члан 25

Покретна врата морају бити осигурана против испадања из свог лежишта.

Одржавање уређаја, направа и средстава

Члан 26

Машине, алат, направе и уређаји, ске лебеве, апарати итд. морају пре употребе бити испитани у погледу њихове сигурности. Недостаци и неправилности имају се одмах пријавити одговорном руководиоцу.

Члан 27

Свако запослено лице које опази било какве изванредне или ненормалне појаве у погону дужно је то одмах пријавити претпостављенима.

Члан 28

Погоњски уређаји и остали предмети који служе при раду, морају се употребљавати само за сврху за коју су одређени.

Сигурносне направе, уређаји и заштитна средства (наочаре, маске, штитници и сл.) морају се употребљавати према својој намени. Са њима се мора пажљиво руковати и морају се одржавати у исправном стању, а после употребе очистити и ставити на за то одређено место.

Члан 29

Злоупотреба и самовољно отстранјивање заштитних направа, уређаја и средстава као и њихово сиптењивање строго је забрањено. Недостатке и квалитете на истима треба одмах пријавити руководиоцу. Уклањање заштитних направа и уређаја сме се вршити само у случају погрешке (поправка машине или појединих делова, преудешавање машине на другу врсту рада и сл.). По престанку те потребе заштитне направе и уређаје треба довести опет у првобитно стање.

Члан 30

Цеви које спроводе пару, вруће течности или вруће гасове, морају бити тако заштићене (изолиране) да се запослена лица не опекну при додиру са њима.

Цеви (спроводници гасова, паре, течности) морају бити обележене ознакама у бојама према врсти гаса односно течности које спроводе, а према посебном стандарду којим ће бити утврђен начин обележавања и одговарајуће ознаке у бојама.

Просторије и места опасна по здравље

Члан 31

Радове код којих се не може избећи развијање по здравље штетних или лако запаљивих гасова, паре и прашина треба по могућности обављати механичким путем у затвореним уређајима. Треба настојати да се такви гасови, паре и прашина одводе на неопасан начин већ са самог места развијања. Такве просторије морају се и вештачки проветравати. Места на којима се радници задржавају при раду треба тако одабрати да радници по могућности буду искључени од штетног утицаја гасова, паре и прашина. Ако ни то није довољно, радници при тим радовима морају имати и употребљивати исправне заштитне направе и средства (за заштиту плућа, главе, руку итд.).

Просторије са високим температурама морају се, уколико то сам погон дозвољава, добро проветравати.

Члан 32

Приступ у просторије резервоаре, канале, јаме и сл. у којима постоји могућност развијања отровних и опияјућих гасова и паре сме се вршити само под надзором једног лица које са гласни изван ових места и уз употребу мера сигурности (претходно проветравање, довођење свежег ваздуха, употреба заштите за плућа, привезивање и т. сл.).

Одмарање, спавање или узимање хране на тако опасним местима је забрањено. Таква места морају се означити видљивим натписом.

Рад са лако запаљивим и експлозивним материјама

Члан 33

Забрањено је пушење као и сваки приступ са отвореним пламеном и упаљеним предметима у просторије у којима се налазе лако запаљиви предмети, као на пр. дрвена струготина, папир, сено, слама и сл. Ову забрану треба писмено истаћи.

У просторијама у којима се обрађују или смештају лако запаљиви предмети (као на пр. целулоид и сл.) не сме се дожити ни осветљавати са отвореним пламеном а нити затрејавати са пепљима и другим направама са пламеном и жаретом. Пушење у оваквим просторијама је забрањено. Ову забрану треба видљиво истаћи.

Лако запаљиви предмети као бензин, бензол, нафта, шпиритус, етар и сл. не смеју се смештати у главне централне магацине са осталим материјалом већ одвојено у засебне просторије које су одвојене од радних и станбених зграда.

Начин смештаја лако запаљивих и експлозивних материја регулисаће се посебним правилником

Радна места где се ради са врло опасним запаљивим и експлозивним предметима треба да су подељена на ћелије са преградама од армираног бетона, како би се евентуална несрећа свела на што мању меру

Члан 34

За просторије у којима се смештају материје које већ код обичне температуре развијају запаљиве или експлозивне паре, гасове или праšину у опасној количини као и за суседне просторије које су са наведеним у повременој вези, на пр помоћу врата прозора, отвора за кајишеве, канале итд, важе ови прописи

1) електричне инсталације морају одговарати прописима који се односе на просторије у којима постоји опасност експлозије,

2) врата, прозори и подови морају бити од несагоривог материјала

3) унутрашњост оваквих просторија сме се осветљавати искључиво помоћу електричних сијалица. Овакве сијалице за осветљење морају бити заштићене заштитним стаклом и мрежом која онемогућава додир гасова са извором светлости за случај да се сијалица разбије. Прекидачи сијалица морају се налазити изван ових просторија. Ако се ове просторије осветљавају споља са отвореним светиљкама прозори кроз које улази светло морају бити узидани односно херметички затворени,

4) ако овакво осветљење није могуће спровести или ако се постојеће осветљење поквари, приступ у овакве просторије дозвољен је само са сигурносним светиљкама. Са другим светиљкама или са отвореним пламеном приступ је строго забрањен

5) овакве просторије забрањено је загревавати пећима и другим направама са пламеном и жарењем,

6) забрањено је у таквим просторијама употребљавати машине и алате који својом употребом могу произвести искру. Приступ у овакве просторије забрањен је такође у обући поткованој ексерима или сличним железним предметима који могу произвести искру,

7) пушење у оваквим просторијама је строго забрањено

Све наведене забране треба на улазу у овакве просторије истакнути са видним натписом

Члан 35

При радовима са лако запаљивим течностима и материјама, као на пр са бензином, бензолом, етером као и при радовима на пуњењу и чишћењу посуда са тим течностима као и осталим радовима са истима, строго је забрањено пушење и употреба отвореног пламена и ужарених предмета. Алат или уређај који би могао произвести искру не сме се при тим радовима употребљавати

Да би се спречио пожар код пуњења и прераде етера бензина сумпорног угљеника, ацетона и сл, све машине, апарати посуде и цеви, као и бачве за пренос, морају бити уземљени како би се спречило њихово евентуално опасно пуњење електрицитетом

Члан 36

Гасне цеви у погледу пропустљивости не смеју се испитивати са отвореним пламеном. У ту сврху има се употребити раствор сапуна и воде (сапуница). Код тог посла пушење је забрањено

Осветљавање унутрашњости котлова, балона, бачви, канала итд у којима може бити лако запаљивих и експлозивних гасова може се вршити једино са електричним светиљкама које одговарају сигурносним прописима за ту сврху.

Члан 37

Ако се на посудама (бачвама, резервоарима и сл), које су садржавале лако запаљиве течности, експлозивне гасове и киселине, врше радови са ватром или радови код којих настаје усијавање односно искре, те посуде треба претходно добро испрати и потпуно запунити водом, воденом паром, душиком (азотом) или угљениковим диоксидом и т сл. Овакви радови смеју се поверити само искусним и стручним особама које су тачно упознате са свим опасностима тога рада. Ако се посуде на којима се предузимају такви радови са пламеном, не могу за време рада држати испуњене водом, воденом паром, душиком (азотом) или угљениковим диоксидом и сл, такви се радови са пламеном не смеју предузимати

Члан 38

Забрањено је у радним просторијама свако гомиланье материјала и отпадака који су лако запаљиви или се сами могу запалити. За њихов привремени смештај треба употребити посуду од несагоривог материјала са херметичким поклопцем. На свакој посуди треба означити шта садржи. Ове посуде не смеју се смештати у просторије где има запаљивих материја

Члан 39

На радовима код којих услед природе посла постоји опасност да се запале одећа уносеног особља, не смеју се употребљавати одећа која су масна од уља, масти или имају на себи лако запаљивог материјала

Рад са отровним и јетким материјама

Члан 40

Лако запаљиве, експлозивне, отровне и јетке материје могу се држати само у подесним посудама на сигурним местима затворене кључем и под надзором. Овакве материје смеју се издавати само лицима која су упозната с опасношћу која прети од тих материја, а у количинама које су испоходно потребне за редовно обављање посла

Проливане или разасуте количине ових материја морају се одмах са потребном пажњом отстранити

За отровне и јетке материје морају се употребити посуде таквог облика и изгледа које онемогућају да се ове посуде у било коме случају замене са посудама у којима се држи питка вода. На свим посудама треба и натписом означити њихову садржину са ознаком отрова

Члан 41

За претакање јетких киселина и лужина из балона, буради и сл морају се употребити направе које спречавају прскање и проливање исти (на пр направа за претакање — љуљачка, дизало за балоне и сл)

Забрањено је устима исисавати ваздух из црева или цеви ради претакања киселина и лужина

Остале одредбе

Члан 42

Затворене шупље посуде као на пр, машински делови, бачве, цеви, резервоари, пловци и сл смеју се обрађивати пламеном, лампом за лемљење итд, или у ватри загревајти тек онда кад су предузете све мере да у унутрашњости тих шупљих тела не може настати притисак који би довео до распрснућа

Члан 43

Испитивање резервоара и других судова у погледу пропустљивости где је то могуће, треба вр-

шити хладним притиском (водом) Ако се предузимају оваква испитивања употребом ваздуха паре или гасова, као на пр, душика (азота), угљениковог диоксида, морају се већ према еластичним својствима употребљеног гаса предузети посебне заштитне мере

Члан 44

На машинама и осталим погонским уређајима нико не сме ма шта радити, ако није стручан и оспособљен за рад на њима

Члан 45

Остављање и вешање одела у непосредној близини машина, трансмисија и електричних инсталација строго је забрањено За ту сврху морају бити уређене посебне просторије или места

Члан 46

Лица која су запослена код машина, трансмисија и осталих погонских уређаја морају носити уз тело притегнуто одело

У близини покретних делова машина и погонских уређаја запосленог типа ако има такво кошу, односно плетенице морају исте омотати Исто тако не смеју се носити широка одела, вриџе појаси, шалови, прстење и сл Рукави ако се заврћу имају се заврнути са унутрашње стране

Члан 47

Ексери који стрче обрчи или жица на сандуцима, бачвама цаскама батванима и сл морају се одмах извадити (отстранити) заврнути или закуцати тако да постају безопасни

Члан 48

Забрањено је за време рада у предузећу уносити и уживати алкохолна пића Лицима у пијаном стању не сме се дозволити приступ у радионице и на радна места

Члан 49

У предузећима у којима је потребна нарочита опрезност због могућности обољења од професионалних болести запослена лица не смеју за време рада у радним просторијама јести, пушити и жвакати џуван Сем тога, морају посветити пажњу својој чистоћи Пре јела и пића, као и одмах после напуштања радног места, морају се темељно опрати Потребна средства за ту сврху предузеће је дужно да стави на располагање

II РАДИЛИШТА

Дворишта

Члан 50

На предузећу морају се одржавати у ред и чистоћи Отпади (смеће) морају се скупљати у за то одређене затворене посуде или прописно сазидане коморе Отпади се морају повремено одвозити на места која су за то одређена или у одговарајућим пећима спаљивати

Члан 51

За отицање воде (кишнице) дворишта предузећа морају имати потребне канале и сливнике Овакви канали не треба да ометају слободно кретање у дворишту

Члан 52

Стални путеви за пешачки саобраћај по дворишту предузећа морају бити тако изведени да не задржавају воду или не стварају блато

Радне просторије

Члан 53

Радне просторије морају се налазити изнад површине околног земљишта Оне морају бити саграђене у смислу савремених грађевинских прописа, а на начин да не угрожавају живот и здравље запослених лица и околног становништва

Члан 54

Забрањено је за радне просторије употребљавати грађевине које по својој конструкцији и стању не одговарају намењеној сврси, које су влажне слабо вентилиране или изложене временским непогодама или неприступачне довољној дневној светлости

Члан 55

У случају да се неки радови због саме природе посла врше на отвореном простору треба у близини радних места подићи просторију у којој ће се радници моћи склонити у случају временских непогода, а зими повремено и загрејавати Ако се радови обављају у просторијама које се не могу или не смеју загрејавати или ако се рад обавља у просторијама где је температура вештачки снижена радницима мора бити пружена могућност да се повремено греју у нарочито предвиђеним загрејаним просторијама

Забрњено је радне просторије употребљавати за спавање и спајивање

Члан 56

Величина радних просторија зависи од врсте рада који се у њима обавља али у сваком случају мора бити таква да на свако запослено лице у њима долази најмање 10 м³ слободног простора Свако запослено лице мора имати најмање 2 м² слободне површине пода радне просторије Висина радних просторија мора износити најмање 3 м

Под слободним простором и слободном површином пода подразумева се онај простор односно површина пода која није заузета машинама, погонским уређајима материјалом и сл

Наведена најмања дозвољена висина радних просторија, слободан простор и слободна површина пода која долази на поједино запослено лице важи једино за оне радне просторије у којима се обављају радови под потпуно нормативним хигијенским условима тј ако се у радним просторијама не развија велика врућина штрудљиве паре гасови, прашина и сл

Члан 57

Код постојећих радних просторија може се дозволити да висина буде 2,80 м ако то природни услови и хигијенски услови рада дозвољавају тј ако се у таквим радним просторијама не развија велика врућина штрудљиве паре гасови прашина и сл

У већ постојећим радним просторијама чија је висина мања од 3 м свако запослено лице мора имати најмање 12 м³ слободног простора

Члан 58

У радним просторијама у којима се развијају штетни гасови, испаравања велика врућина, прашина и сл висина слободан простор и слободна површина пода, која долази на поједино запослено лице у таквим просторијама, повећаће се сходно прописима посебних правилника који важе за односне врсте радова

Члан 59

У свакој радној просторији мора бити истакнут натпис са подацима о висини слободне површине пода и слободном простору радне просторије и о

највећем броју лица који се у дотичној радној просторији смеју запослити

Подови

Члан 60

Подови радних просторија морају бити чврсти и равни и од таквог материјала да се могу лако очистити и праи, а уједно да не стварају прашину

У радним просторијама где се по природи самог после разлива вода подови морају бити изведени од непропустивог материјала и са благим нагибом према отворима одводних канала. Отвори канала морају бити снабдевени сифонима који су приступачни и лако се чисте

Подови радних просторија треба да су од материјала који слабо спроводе топлоту. Уколико то због саме природе посла није могуће свако стално радно место мора бити снабдевано подлогом од материјала који слабо спроводи топлоту (дрво и сл.)

Уколико се у радним просторијама може поћи, дрвени подови око истих у кругу од 80 см морају бити осигурани против пожара

Зидови и таванице (стропови)

Члан 61

Зидови и таванице (стропови) радних просторија морају бити глатки, а изведени од материјала способног за кречење, бојадисање или прање

Зидови радних просторија не смеју пропуштати влагу, и морају бити такве конструкције да изолују радне просторије од наглих утицаја спољних температура

Зидови и таванице (стропови) као и подови радних просторија не смеју пропуштати прашину, дим, гасове и паре

У радним просторијама у којима се испаравају отровне материје (жива, олово, арсеник, анилин итд.) или се ствара прашина тих материја, зидови, таванице (стропови) и подови морају бити од материјала који се лако пере

Члан 62

Таванице (стропови) радних просторија у којима се развија много паре морају бити изведени од материјала који спречава кондензовање паре

Члан 63

Зидови и таванице (стропови) радних просторија морају бити изведени у светлим бојама. Изузетак чине радионице у којима сунчана светлост штетно делује на сировину или готов производ

Кровови

Члан 64

Кровови радних просторија у којима нема таваница (стропови) морају бити тако саграђени да штите од временских непогода прекомерне топлоте и хладноће

Уколико би у просторији могло доћи до експлозије кров треба предвидети са лакшим покривачем

Прозори

Члан 65

Радне просторије морају бити снабдеване довољним бројем прозора чија површина зависи од врсте рада који се у њима обавља, али у сваком случају треба да износи најмање 1/8 површине пода поједине радне просторије. Прозори (светларници, кровни прозори и сл.) на радним просторијама треба да су тако расподелени да радна просторија буде по могућности једнолико осветљена дневном светлошћу у њеним разним деловима.

Прозори радних просторија морају бити тако подешени да се могу по потреби отварати. Код уграђених индустријских прозора поједини делови истих морају се изградити тако да се могу отварати. Сви прозори (светларници, кровни прозори и сл.) морају бити тако подешени да лице које их отвара или затвара стоји на поду радне просторије

Прозори радних просторија треба по могућности да буду тако смештени како би се избегло падање директних сунчаних зракова на радна места

Сви прозори морају по својој конструкцији бити тако подешени да се лако чисте

Члан 66

У случају недовољних излаза могу се поједини прозори у радним просторијама тако подесити да у случају опасности могу послужити као излази

Врата

Члан 67

Сва унутрашња врата радних просторија имају се отварати у правцу најближег излаза. Сва спољна врата морају се отварати у правцу излаза. Врата која се отварају према степеницама морају бити тако изведена и постављена да не ометају слободан приступ степеницама

Члан 68

Код приземних зграда распоред и број излаза мора бити такав да највеће отстојање најкраћим путем од сваког радног места до најближег излаза буде највише 25 м. Јако развучене (дуге) приземне радне просторије, које немају подесних прозора за искакање морају имати довољан број излаза у случају опасности

Код вишеспратних зграда распоред и број излаза мора бити такав да највеће отстојање сваког радног места до најближег излаза у степеништу буде највише 25 м. Ради тога вишеспратне зграде које су дугачке преко 30 м морају имати бар два степеништа, која су једно од другог довољно удаљена и која морају имати излаз у слободан простор

Зграде које су и краће од 30 м, а више су од 3 спрата и служе као радилишта морају имати бар два степеништа, која су довољно удаљена једна од других и која воде у слободан простор. Једно од ових степеништа служиће само као излаз у случају опасности

Члан 69

Покретна и висећа врата смеју се постављати само ако постоје у истој радној просторији бар још једна врата која се отварају у правцу излаза

Члан 70

Сва врата која затварају радне просторије у којима постоји нарочита опасност од пожара или експлозије морају бити израђена од несагоривог материјала

Члан 71

Степеништа, потстепеништа, ходници и пролази не смеју се употребљавати као радне просторије и складишта материјала

Степенишни бунари (степенишни међупростори) и простори за кретање дизалица (лифта) морају се херметички затварати како се кроз њих не би стварала промаја штетна по рад у просторијама а нарочито опасна у случају пожара

Код дизалица у зградама уређај мора бити тако изведен да се дизалица може ставити у покрет само кад су сва врата која служе за улаз у дизалицу, добро затворена

Сви отвори у међуспратним конструкцијама који служе за рад (вертикални транспорт и сл.) морају се лако затварати ради спречавања промаје при пожару

Члан 72

Ходници и пролази морају бити лако приступачни. Главни ходници и пролази треба да су најмање 1,50 м, а споредни ходници и пролази најмање 1 м ширини.

Радионице под земљом и на таванима

Члан 73

Изузетно је дозвољено употребљавати радне просторије које леже испод површине земље ако имају довољан број излаза довољно дневне светлости, ако су заштићене од подземне влаге и ако нису изложене опасности од поплава. Таванице (стропови) оваквих просторија треба да се налазе најмање 0,60 м изнад земље а под не дубље од 2,20 м испод површине околног земљишта.

Члан 74

Таванске просторије могу се употребити као радне просторије, и то за радове мањег обима ако се не ради са материјалом од кога постоји опасност пожара, и ако су кровови изведени тако да штите запослене од прсјаке сунчане топлоте и хладноће.

Члан 75

Таванске и потрумске радне просторије морају одговарати свим осталим прописима који се односе на радне просторије.

III ХИГИЈЕНА РАДА

Чистоћа радних просторија

Члан 76

Све радне просторије као и радна места морају се одржавати у чистоћи.

Најмање једанпут недељно морају се све радионице темељно очистити. Подови радионица морају се чистити свакодневно и то по правилу по завршетку рада. Ако се чишћење мора вршити за време самог рада, чишћење ће се обављати на такав начин да се не диже прашина.

Зидови и таванице (стропови) радних просторија морају се редовно чистити, а кретити најмање једанпут годишње.

Вода употребљена за прскање или прање радионица не сме бити штетна по здравље.

Члан 77

У свим радионицама као и споредним просторијама морају се поставити пљуваонице од материјала који се може лако прати. Пљуваонице морају бити испуњене водом. Број пљуваоница у појединим радним просторијама одређује се према величини просторије и броју радника који рате у њима, рачунајући најмање 1 пљуваоницу на 20 радника. Пљуваонице морају бити постављене на лако приступачним местима, а морају се свакодневно прати.

Нарочито се препоручује постављање пљуваоница са поклопцима које се отварају притиском ноге или пљуваонице причвршћене на зиду у висини од 1 м изнад пода и то са воденим испирањем.

Осветљење радних просторија

Члан 78

Све радне просторије и радна места морају бити у довољној мери осветљени дневном светлошћу. Где није могуће због техничких разлога довести дневну светлост у довољној мери, просторије и радна места морају бити вештачки осветљени. Сва радна места и радне просторије, као и све остале просторије предузећа морају бити ноћу довољно осветљени.

У местима где постоји електрично осветљење и ако постоји могућност прикључка, електрично осветљење се мора увести у све радне просторије.

Прозори, осветљавајући отвори, као и прозирни делови осветљавајућих направа морају се одржавати у чистом и исправном стању. Прозори и осветљавајући отвори кроз које продиру директни сунчеви зраци морају бити снабдевени направама које спречавају бљештање светлости и падање директних сунчаних зракова на радна места.

Зидови и таванице (стропови) радних просторија морају имати такву боју и површину да упију што мање светла.

Код вештачког осветљења извор светлости не сме да производи бљештање.

Забрањено за осветљавање употребљавати светиљке са горивним течностима које се испаравају код температуре испод 35° С ради опасности експлозије.

Пламен светиљака за вештачко осветљење мора бити удаљен од намештаја и запаљивих предмета најмање 1 м вертикално и 0,30 м хоризонтално.

У радним просторијама морају постојати припремљене светиљке за резервно осветљење у случају застоја централног осветљења. Резервним осветљењем треба нарочито снабдевати све излазе, ходнике и степенице предузећа.

Сви гасови, течности и чврста тела (карбид и сл.), који се употребљавају за осветљење, морају бити затворени у металне резервоаре односно судове. Веће количине ових средстава смештаће се у засебним просторијама.

Код свих места, која претстављају нарочиту опасност пада запослених лица као код отвора у поду и за приступ подземним магацинима, отвора за приступ гатеријама, степеницама, код јама, канала итд. истакнуће се сигнашне лампе односно фењери.

Температура и влажност ваздуха радних просторија

Члан 79

Радне просторије морају бити зими загрејане. У радним просторијама у којима радници обављају лакше физичке послове температура се има кретати од 18 до 20°С а за остале теже радове од 10 до 18°С. При томе треба узети у обзир влажност и кретање ваздуха и интензитет телесног рада.

При расхлађивању просторија лети унутрашња температура може бити и виша а подешавање се у зависности од спољне температуре.

Температура у просторијама треба да је што више уједначена како по слојевима тако и по висини.

Температуру треба мерити у средини радне просторије.

Направе за загревање радних просторија треба да су такве да не претстављају опасност од пожара нити да кваре ваздух.

Употреба мангала и отворених пећи у радним просторијама није дозвољена.

Радови код којих се по природи посла развија висока температура морају се обављати у просторијама које су одељене од осталих радних просторија.

Радне просторије у којима се рукује експлозивним материјалом смеју се грејати само на такав начин, да опасност од пожара или експлозије буде потпуно искључена.

Радне просторије морају бити обезбеђене од прекомерног зрачења (радиације) топлоте апарата за осветљење огњишта и других извора топлоте.

Ваздух радних просторија мора бити умерено влажан и треба да се креће од 30 до 80% релативне влажности, што све зависи од температуре и кретања ваздуха.

Вентилације**Члан 80**

У свакој радној просторији ваздух мора бити чист. Где год је то могуће употребити се природна вентилација помоћу прозора, врата, отвора на крову, таваници (стропу) и зидовима, димњака и сл. Проветравање се мора вршити и изван радног времена, а у топлим летњим месецима и ноћу.

Проветравање треба да је тако изведено да обухвата све делове просторије у којој се налазе радна места односно бораве радници. Проветравањем просторија не сме се око радника стварати промаја која би била штетна по здравље.

Ако природна вентилација није довољна, мора се извести вештачка вентилација.

Вештачка вентилација мора бити изведена по принципима савремене технике, водећи рачуна о специјалним условима рада у појединим гранама привредних делатности.

Вештачка вентилација треба да је тако изведена да се ваздух може шест пута обновити на час.

Ваздух који се доводи у радне просторије мора бити свеж и чист. У случају да у радну просторију није могуће довести свежи и чисти ваздух морају се поставити подесни филтери за пречишћавање ваздуха.

Члан 81

Свако развијање димова, пара, надражујућих, загушљивих или отровних гасова у радним просторијама мора се спречити одвођењем истих непосредно са места развијања. У радним просторијама где се не може сасвим спречити развијање димова, пара, надражујућих, загушљивих или отровних гасова треба нарочито појачати вентилацију.

Члан 82

Радови при којима се развијају велике количине водене паре могу се вршити само у просторијама снабдевеним нарочитим уређајима за спречавање стварања магле и кондензације паре на таваницама (строповима) и зидовима радних просторија (уређаји за отстрањивање магле).

Члан 83

У случају да природа посла захтева влажење ваздуха радних просторија исто ће се вршити помоћу нарочитих направа за влажење ваздуха. За контролу влажности радних просторија у којима се врши влажење, постављаће се нарочити апарати за мерење влажности ваздуха. Вода употребљена за влажење радних просторија не сме бити штетна по здравље.

Члан 84

Свако стварање прашина у радним просторијама мора се спречити. Прашина се мора одводити непосредно са места где настаје и то помоћу нарочитих уређаја (ексхаусторима).

Уколико се прашина која се приликом појединих радова развија, не може одводити ради саме природе посла, морају се овакви радови обављати механичким путем у потпуно затвореним просторијама односно уређајима.

Бука и вибрације**Члан 85**

Буке и вибрације у радним просторијама морају се свести на најмању могућу меру да би се спречила обољења успослених радника.

Одељења или поједине машине код којих се развија нарочито велика бука, треба да су одвојени од осталих радних просторија.

Радницима, који су нарочито изложени великој буци, треба ставити на расположење потребна средства за заштиту слуха.

Рад са отровним и заразним материјама**Члан 86**

Отровне материје морају се смештати и чувати у за ту сврху одређеним просторијама. Приступ у овакве просторије имају само лица којима је поверено руковање отровним материјама.

Сви радови с отровним материјама, као што су распакивање, млевање, мешање, вагање, пресипавање и паковање, морају се вршити у посебно за ту сврху одређеним просторијама. Таванице (стропови), подови и зидови оваквих просторија морају бити од материјала који на себи не задржава прашину и који се може лако прати. Руковање отровним материјама биће регулисано специјалним правилницима.

Члан 87

Материјал који је опасан за преношење заразе мора се пре обраде (ускладиштавање, сортирање и прерађивање) претходно раскужити. Начин рада са оваквим материјалом биће регулисан посебним правилником.

Заштита тела при раду**Члан 88**

Лицима, која свој рад с обзиром на природу посла, обављају седећи, морају се ставити на расположење подесна хигијенска седишта са наслоњима за крста и ноге.

Члан 89

Код свих радова код којих су у опасности очи и лице запосленог особља (и то услед јаке светлости, запрејавања, испаравања и прскања јакних течности, прашине, варница и код свих радова код којих су у опасности очи ради летећих делова материјала који се обрађује) морају се запосленим лицима дати на расположење заштитне наочаре, штитници за очи и лице или сл. Средства за заштиту очију и лица морају бити лака и удобна за ношење и од подесног материјала. Иста не смеју знатно смањивати поље вида нити смеју проузроковати знојење. Код заштитних наочара са стаклом стакло мора бити осигурано против прскања. Ако се радови код којих постоји опасност за очи обављају у непосредној близини других стајних радних места таква се радна места морају оградити подесним оградама.

Члан 90

Запосленим лицима којима су за време рада у опасности органи за дисање морају се ставити на расположење средства за заштиту органа за дисање (респиратори маске, изолациони апарати). Средства за заштиту органа за дисање која се стављају на расположење запосленим лицима морају бити испитана и повремено контролисана, као и одговарати намењеној сврси.

Свака оваква направа мора одговарати и мора се подесити према носиоцу. Исте морају бити засебно и на одговарајућем месту чуване, стално одржаване у исправном и чистом стању, а према потреби морају се и дезинфиковати.

Члан 91

Запосленим лицима којима су за време рада у опасности руке или ноге морају се ставити на расположење заштитна средства за заштиту руку или ногу (на пр. заштитне рукавице, прегаче, заштитна обућа, заштитне доколенице, заштитна запешћа и сл.).

Средства за заштиту руку и ногу морају бити водесна да заштите односне делове тела од опасности посла који запослена лица обављају. Она морају бити савремена и одржавана стално у исправном стању.

Код радова који се обављају у води или влази мора се запосленим лицима ставити на расположење непромочива обућа, а по потреби и непромочива одећа.

Члан 92

Запосленим лицима, којима је за време рада у опасности глава (теме, коса, кожа, уши), морају се ставити на расположење водесна заштитна средства (капиге, штитови, капуљаче, мараме и сл.)

Радна одећа и обућа

Члан 93

Запосленим лицима која при раду троше одећа више него обично, предузеће ће давати бесплатно одговарајућа радна одећа. Која ће запослена лица добити радна одећа и колико одредиће се посебним прописима.

Запосленим лицима, која су изложена нарочито штетним утицајима рада, мора се ставити на расположење нарочита заштитна одећа и обућа (азбестна или импрегнирана одећа, кожне или гумене прегаче, гумене чизме заштитне рукавице и сл.)

Запосленим лицима која свој рад обављају на отвореном простору и изложена су временским непогодама морају се ставити на расположење радна одећа или кишне кабанице од непромочивог материјала.

Заштитна радна одећа треба стално одржавати у исправном стању, а према потреби чистити прати и дезинфиковати.

Заштитна радна одећа морају бити таква да по могућности не умањују радну способност радника који у њима ради.

Гардеробе

Члан 94

Свим запосленим лицима морају се ставити на расположење гардеробни орманчићи за смештај одећа. Оним запосленим лицима која раде на отвореном простору морају се ставити на расположење у просторијама које служе као склоништа од временских непогода, или у засебним просторијама, вешалице за смештај одећа.

Запосленим лицима, која раде на прљавим радовима или са материјама штетним по здравље, морају се ставити на расположење двоструки гардеробни орманчићи, и то један за смештај грађанског, а други за смештај радног одећа. Гардеробни орманчићи морају бити снабдевени кључем.

Гардеробни орманчићи морају бити најмање 1,5 м високи, 0,35 м дубоки и 0,35 м широки. Двоструки гардеробни орманчићи морају бити најмање 0,70 м широки, а имаће вертикалну преграду како не би грађанско одело долазило у додир са радним оделом.

У радним просторијама са нормалним хигијенским условима рада могу се гардеробни орманчићи постављати и по појединим радним просторијама на подесном месту, која не смеју бити у близини машина радилица.

У предузећима где нису нормални хигијенски услови рада (висока или ниска температура, влага, прашина, дим, отровне материје и сл.) гардеробе се морају уредити у засебним просторијама, а у већим предузећима гардеробе ће се уредити засебно за поједини одељење.

Гардеробни орманчићи морају бити на вогарини високим најмање 15 см ради могућности чишћења и на подесним местима морају имати отворе за вентилацију.

Гардеробе треба да су по могућности у близини умиваоница и купатила.

За запослена лица која на рад долазе са бицикла морају се у дворишту или на којем другом месту поставити одговарајући сталци за њихов смештај. Оваква места за смештај бицикла морају бити покривена.

У предузећима у којима су запослена лица по природи самог посла изложена влази мора се уредити посебна просторија за сушење одела и обуће.

Трпезарије

Члан 95

Забрањено је запосленим лицима хранити се у радним просторијама. Узимање мањих оброка хране (доручак) може се у радним просторијама изузетно дозволити, ако се у истима не ради са отровним или заразним материјама, ако се не развијају штетна испарења и ако су сви остали хигијенски услови задовољавајући.

У предузећима где запослена лица с обзиром на радно време односно радне одморе ручавају или вечеравају морају се уредити нарочите просторије за трпезарије са довољним бројем столова и столица. Радницима који доносе храну собом треба пружити могућност да ту храну подгреју. Трпезарије се зими морају загревавати.

Умиваонице

Члан 96

Запосленим особљу морају се ставити на расположење умиваонице. Умиваонице морају по правиту бити изван радних просторија. У већим предузећима морају се умиваонице налазити при сваком већем радном одељењу.

Умиваонице се морају поставити у посебним просторијама и то одељење за мушке и женске.

Треба поставити толики број славина да се исто временом може прати најмање 1/5 а код прљавих по слова 1/3 запосленог особља.

Умиваонице морају бити од порцулана, вештачког камена, емајлираног лима или сличног материјала. Под, као и зидови умиваоница до висине 1,5 м, морају бити обложени материјалом који не пропушта течност и који се може лако прати. У довољно великим просторијама могу се умиваонице сместити заједно са гардеробом. Сваком запосленом лицу предузеће је дужно ставити на расположење потребну количину сапуна и убрис (ручник). За радове при којима се запослена лица прљају материјама које се не могу опрати хладном водом мора се запосленим лицима ставити на расположење топла вода, односно и посебна средства за чишћење руку.

Зими просторије за умивање морају бити загрејане.

Купатила

Члан 97

Запосленим лицима која се у току рада јако вноје или су нарочито изложена утицају прашине, шокљивих материја и уопште где су ова лица нарочито изложена нечистоћи, морају се ставити на расположење купатила са тушевицама са хладном и топлим водом рачунајући један туш за највише 15 лица.

Под и зидови купатила до висине 2 м морају бити обложени материјалом који не пропушта течност и који се лако пере. У купатилу мора постојати простор за пресвлачење, који мора бити тако оде

Јан да одело радника не буде изложено прскању воде

Просторије купатила (и одељења за свлачење) на време купања морају бити зими загрејаване. Купатила са тушевица треба подићи у засебним просторијама са одељеним претпростором, који ће спречавати нагле промене температуре

Вода за пиће

Члан 98

Свим запосленим лицима мора се ставити на расположење здрава и питка вода у довољној количини. У недостатку здраве и питке воде мора се запосленим лицима ставити на расположење дезинфикована вода или прокувана с освежавајућим додацима

Ако у месту предузећа постоји водовод са питком водом, предузеће је дужно спровести воду и ставити је радницима на расположење. Где постоји водовод морају се поставити хигијенске славине у унутрашњост зграде, на којима запослена лица могу лити воду без употребе посуде, и то рачунајући једну славину на 60 радника. Славина са питком водом не сме бити удаљена више од 100 м од радног места

Где нема водовода запосленим лицима се мора ставити на расположење здрава и питка вода у нарочито за ту сврху одређеним судовима. Судови морају бити од материјала који неће кварити укус воде, рђати, плесниви итд. Овакви судови морају бити затворени или са поклопцима коју чувају воду од загађења. Сваки радник треба да има своју властиту чашу (лонче) за воду

Нужници

Члан 99

Нужнике треба подизати одвојено од зграда у којима се ради и станује, уколико нису са воденим испирањем. У местима у којима постоји водовод, нужници морају бити са воденим испирањем

Нужници са воденим испирањем уредиће се и у предузећима која имају сопствену водоводну мрежу

Нужници са воденим испирањем у близини радних просторија морају имати претпростор који дели нужнике од радних просторија

Код нужника са воденим испирањем морају се предузети потребне мере да се спречи смрзавање воде односно да се обезбеди хигијенска употреба нужника и за време мрзава

У предузећима у којима су запослена мушка и женска лица нужници ће се одвојити према полу. Ова подела означаће се натписима

Број нужника одредиће се према броју запослених лица, и то на приближно 30 радника односно на приближно 20 радница запослених у предузећу мора се подићи по један нужник. Уз нужнике за мушке поставиће се на приближно 30 лица још и по један писоар од материјала који не пропушта течност и који се може лако прати. Исти се морају повремено и дезинфиковати

У предузећима са више од 50 радница а по могућности и за мањи број радница треба да постоји уз нужник и посебно одељење снабдевано најнужнијим уређајем, потрошним материјалом и водом за одржавање личне хигијене жена

Подови и зидови нужника до висине 1,20 м морају бити од материјала који не пропушта течност и који се може лако прати и дезинфиковати. Сваки нужник треба да има врата која се са унутрашње стране затварају

Нужници се морају чистити најмање једном дневно

Нужници морају бити довољно осветљени и удешени тако да лица која су у њима не буду изложена временским непогодама

У сваком нужнику мора постојати могућност природне вентилације

Препоручује се нужници чувати са воденим испирањем

Уз радне просторије у којима по природи после влада повишена температура нужници се морају такође загрејавати. Ако се нужници налазе изван зграда у којима се налазе радне просторије са повишеном температуром, приступ таквим нужницима мора бити омогућен ходницима који ће раднике штитити од наглих промена температуре

Препоручује се да се уз нужнике постављају и умиваоници за прање руку после употребе нужника. Прање руку после употребе нужника обавезно је у предузећима где се прерађују животне намирнице и лекови

Ако су нужници у истој згради са радним просторијама, одводна канализација мора бити спојена са спољним ваздухом помоћу засебних цеви које надвисују кров зграде

У местима где постоји канализација нужници ће бити прикључени канализацији

Где не постоји могућност да се нужници прикључе канализацији морају се израдити посебне нужничне јаме. Нужничне јаме морају бити сасвим затворене, а њихови зидови не смеју пропуштати течност. Исте морају бити на подесан начин вентилиране

Нужничне јаме морају се на време празнити, и то тако да површина њихове садржине остане увек око пола метра испод површине околног земљишта

Отпаци и отпадне воде

Члан 100

Сви отпаци морају се свакодневно износити из радних просторија. Ако се ради о отпацима органских материја подложних труљењу, у радним просторијама где настају такви отпаци морају постојати нарочити метални судови са поклопцима у којима се исти сакупљају. Ти метални судови морају се свакодневно испражњавати и прати

Отпаци органских материја подложних труљењу могу се привремено оставити у за ту сврху сазидане и потпуно покривене и затворене коморе које се налазе напољу и довољно су удаљене од радних просторија. Отпаци органских материја у оваквим коморама морају се редовно празнити а према потреби поливати одговарајућим дезинфекционим раствором

Члан 101

У радним просторијама у којима се прерађују органске материје подложне труљењу подови морају бити од таквог материјала да не пропуштају течности. Зидови оваквих просторија морају бити премазани масном бојом или обложени материјалом који се може лако прати

Подови и зидови оваквих радних просторија морају се свакодневно прати а по потреби и дезинфиковати

Члан 102

Отпадне воде морају се одводити непосредно у канале чији отвори морају бити снабдевени сифонима

Члан 103

Отпадне воде у часу напуштања предузећа, као и остаци одвођења отпадака (смећа) изван подручја предузећа има одговарати и вршиће се према за ту сврху донетим прописима

Прва помоћ у несрећи

Члан 104

Код свих радова без обзира на број запослених лица мора постојати орманчић са потребним сани-

тетским средствима за пружање прве помоћи у несрећи

У већим предузећима са више одвојених одељења и код радова који се обављају на разним међусобно удаљеним местима, свако радно одељење односно удаљено радно место треба да има посебни орманчић са санитарским материјалом за пружање прве помоћи у несрећи

Орманчић за прву помоћ мора бити на лако приступачном месту и на својој спољној страни мора носити знак црвеног крста. Уједно на санитарском орманчићу мора бити означена кућна адреса најближег лекара (евентуално и телефонски број), адреса и телефонски број најближе болнице а евентуално и установе за пружање прве помоћи и транспорт унесрећених лица. На санитарском орманчићу мора бити уједно означено која лица имају кључ од санитарског орманчића и која су упућена и одређена за пружање прве помоћи у несрећи

Орманчићи за прву помоћ морају бити редовно закључани. Кључеви орманчића морају се налазити код одређених лица

Посебним упутством одређиће се норме за такве орманчиће, за њихово руковање и одржавање као и санитарски материјал, који морају садржавати у појединим предузећима

Орманчиће са средствима за пружање прве помоћи у несрећи треба одржавати у беспрекорно чистом стању а утрошени санитарски материјал мора се у најкраћем времену попуњити

У орманчић са средствима за пружање прве помоћи не сме се стављати материјал и предмети који тамо не спадају

У предузећима у којима се могу десити и тежи несрећни случајеви морају постојати потесна носила за преношење унесрећених лица

Већа предузећа нарочито она која су удаљена од насељених места дужна су подићи своју санитарску станицу са свим потребним уређајем и материјалом за пружање прве помоћи у несрећи. Која су предузећа дужна подићи санитарску станицу одређиће инспекција рада у споразуму са државним санитарским органима и санитарским органима социјалног осигурања

Руководилац санитарске станице за пружање прве помоћи у несрећи мора бити стручно лице. Код радова код којих постоји могућност тровања гасовима или могућност давања морају постојати стално у припреми направе за спасавање и средства за пружање прве помоћи (направе за вештачко дисање, противотрови и сл.). Наведеним направама и средствима за пружање прве помоћи руковаће за тај посао нарочито оспособљена и увежбана лица

Лица за пружање прве помоћи

Члан 105

У сваком предузећу односно у појединим одвојеним одељењима предузећа и удаљеним радним местима, биће одређено и обучено једно лице за пружање прве помоћи

Оспособљавање лица за пружање прве помоћи биће регулисано посебним упутством

Творнички хигијеничари

Члан 106

У сваком предузећу у коме постоји могућност појаве професионалних и других обољења у вези са радом бригу о хигијени рада водиће за то нарочито оспособљено лице — творнички хигијеничар

Надлежна инспекција рада одређиће, у смислу издатих упутстава, која су предузећа дужна имати творничке хигијеничаре

IV ТРАНСМИСИЈЕ

Члан 107

Сви вертикални и коси кајишеви (ремење), ужета и ланци без обзира на њихову брзину и ширину, морају се оградити или оклопити до висине од 1,5 м изнад пода

Главни вертикални и коси кајишеви и ужета морају се оградити односно оклопити до висине до 2 м изнад пода

Сви хоризонтални кајишеви, ужета и ланци који се налазе на висини нижој од 2 м изнад пода морају се потпуно оградити односно оклопити. Сви хоризонтални кајишеви и ужета који се налазе на висини преко 2 м изнад пода а шири су од 10 см и крећу се брзином већом од 10 м у секунди морају се оклопити бар са њихове доње стране

Ограде кајишева, ужета и ланаца морају бити чврсто и солидно изведене

Спојна места кајишева, ужета и ланаца морају бити чврсто и по могућству глатко изведена и морају се повремено прегледати

Члан 108

Навлачење или набацивање кајишева или ужета на котуре сме се вршити само за време мировања погона

Навлачење или набацивање кајишева или ужета на котуре за време погона може се вршити једино помоћу направа одређених за ту сврху

Члан 109

Посипање кајишева мазањем и чишћење сме се вршити само за време мировања погона

Поправљање и скраћивање кајишева мора се вршити за време мировања погона. Ако је неопходно потребно тај посао вршити за време погона, исти се може обављати једино у случају ако скинути кајиш висе на посебном носачу, који спречава додир кајиша са осовином која је у погону

Кајишеве и ужета који спадну са котурова треба одмах поново наместити или тако осигурати да исти не могу доћи у додир са покретним деловима трансмисија или машина радилица

Члан 110

Трансмисионе осовине, које покреће иста погонска машина а налазе се у разним радним просторијама, морају бити тако изведене да се могу заустављати у узајамној независности од других трансмисионих осовина. Заустављена трансмисиона осовина мора бити осигурана тако да се сама од себе не може ставити у покрет. Ово вреди и за све споредне трансмисионе осовине

Члан 111

Сваку хоризонталну трансмисиону осовину која се налази на висини нижој од 2 м изнад пода потребно је оградити односно обложити. Вертикалне или косе трансмисионе осовине морају се оградити или обложити до висине од 1,5 м изнад пода

Члан 112

Крајеви осовина који стрче више од $\frac{1}{4}$ пречника осовине, а налазе се на висини нижој од 2 м изнад пода, морају се обложити туљцима. Крајеви осовина који стрче мање од $\frac{1}{4}$ пречника осовине не морају бити заштићени, али морају бити глатко изведени и заобљени

Члан 113

Прелази који воде преко хоризонталних трансмисионих осовина морају бити нарочито осигурани. Прелази преко трансмисионих осовина морају бити чврсто изведени довољно широки и снабдевени сигурним оградама.

Члан 114

Места где је приступ трансмисионим осовинама често потребан (ради мазања и сл.) морају бити лако приступачна и довољно освежљена. Приступ оваквим местима треба омогућити помоћу подигнутих сталних платформи с оградом или помоћу стабилних лестова или подножја.

Члан 115

Лежишта трансмисионих осовина треба да су по могућству са аутоматским подмазивањем.

Члан 116

Котури на трансмисионим осовинама који су више од 2 м изнад пода морају бити ограђени односно оклопљени. Треба настојати да ограда котура истовремено ограђује каши.

Члан 117

Зупчаници и ланчани котурови на висини испод 2 м изнад пода, а који се налазе у непосредној близини радних места и у пролазима морају се потпуно заштитити (заштитне кутије). Ако се зупчаници и ланчани котурови налазе на висини нижој од 2 м изнад пода а нису у пролазима и у непосредној близини радних места њихова захватна места морају се снабдети заштитним лимом који ће та захватна места обухватити са свих страна. Крајеви заштитног лима треба да су издигнути за око 4 см од руба зупчаника или ланчаног котура.

Члан 118

Сви делови на трансмисијама (мазалице, клинови, завртњи и сл.) који стрче морају бити заштићени или глатко изведени. Код ограђивања трансмисија увек треба настојати да се исте појединачно оградe. Само у изузетним случајевима, где је појединачно ограђивање онемогућено може се приступити и групном (заједничком) ограђивању. Приступ у простор трансмисија, које су групно ограђене забрањен је за време погона. Ову забрану треба истакнути натписом.

Члан 119

Послуживање као и све остале радове на трансмисијама смеју обављати само поуздана и увежбана лица. Без посебног налога или одобрења не смеју се предузимати никакви радови на трансмисијама које се налазе у погону.

Исто тако без изричног налога и овлашћења, не смеју се предузимати никаква преиначења на трансмисијама.

V ПОГОНСКЕ МАШИНЕ И МАШИНЕ РАДИЛИЦЕ

Члан 120

Погонске машине морају бити смештене у засебне просторије (стројарнице). Мање погонске машине могу се изузетно сместити у радне просторије, али у том случају морају бити ограђене.

Члан 121

Пара односно гасови, које испуштају погонске машине, морају се нарочитим цевима изводити у слободан простор. Цеви које одводе пару односно гасове погонских машина морају бити тако постављене да висина излаза паре или гасова из цеви мора бити најмање 1 м изнад слемена крова зграде у којој су смештене машине односно изнад суседних зграда.

Цеви које одводе пару или гасове погонских машина морају до висине 2 м изнад пода бити озидане или омотане изолацијом од несагоривог материјала.

Испусне цеви експлозивних погонских машина морају имати уграђену комору за пригушивање буке.

Члан 122

Приступ у стројарницу забрањен је нарочитим натписом свим лицима која у њој немају посада.

Члан 123

Замајци погонских машина морају се повремено испитивати прегледом завртњева, клинова и спојница, а исто тако повремено испитивати и ударањем да нису напукли.

Члан 124

Слабије експлозивне погонске машине могу се стављати у погон рукама уместо ручком ако су замајци глатки или пуно изведени.

Ако се овакве машине стављају у погон ручком, тада ручке морају бити такве да се по стављању машина у покрет саме искључују.

Јаче експлозивне погонске машине морају се стављати у погон ручком, која се након пуштања машина у погон сама ископчава. Осим тога овакве машине морају имати напругу која спречава повратни ударац ручке. Напруга која спречава повратни ударац ручке није потребна ако је на мотору стално удешено касно паљење. Код дизел мотора и мотора с ужареном главом довољно је да ручка има напругу која је искључује кад се мотор стави у погон.

Средње и јаке погонске машине пуштају се у погон само механичким путем.

На свим експлозивним погонским машинама мора бити причвршћена плочица са ознаком јачине мотора у КС и броја окретаја у минути.

Члан 125

Забрањено је пуштање у погон експлозивних машина помоћу кисеоника или помоћу других сагоривих гасова, ради опасности од експлозије.

Члан 126

Погонске машине свих врста смеју се стављати у погон једино са направом одређеном за ту сврху.

Парне погонске машине до 20 КС могу се рукама покретати преко мртве тачке једино ако је паровод затворен и ако су славине за испуштање кондензата (кондензоване воде) на цилиндрима отворене.

Члан 127

Стављање у погон и заустављање погонске машине објавиће се благовремено посебним знаком у свим радионицама у којима се налазе машине радилице и уређаји које тера погонска машина.

Исто тако, у свакој радној просторији у којој се налазе машине радилице и уређаји, које тера погонска машина, мора постојати могућност да се благовремено у стројарницу најави свака опасност. У том случају одмах се мора обуставити погонска машина.

Члан 128

Водена кола и водене турбине морају бити тако осигуране да, када се зауставе саме од себе не могу кренути.

Члан 129

Поправке на покретним деловима погонских машина за време погона забрањене су, а исто тако и чишћење ових покретних делова.

За време поправки потребно је предузети посебне мере опрезности да погонске машине неко не стави у покрет.

Подмазивање погонских машина за време погона дозвољено је само нарочитим направама које искључују сваку опасност.

Члан 130

Јаме за замајце и сличне јаме за покретне делове погонских машина имају бити ограђене оградом најмање од 1 м које ће у висини од 0,20 м изнад пода бити потпуно изведене како би се спречило да случајно нога упосленог лица упадне у јаму

Члан 131

Послуживање и одржавање погонских машина може се поверити само физички здравим лицима старијим од 18 година а која за то имају нарочито оспособљење или испит

Члан 132

Код сваке машине радилице са механичким погоном мора постојати могућност да се исте могу стављати у погон и заустављати независно од осталих машина радилица Стављање у погон и заустављање машина радилица мора бити омогућено с радног места послуживца

Против случајног стављања у погон и заустављања машина радилица мора постојати осигурање Машине радилице које се после искључења одмах не заустављају треба снабдети кочницом

Употреба уређаја за заједничко (групно) стављање у погон машина радилица, као и стављање ван погона, дозвољено је само ако такве машине радилице сачињавају групу машина које обављају радове међусобно зависно и ако је предвиђена могућност заустављања оваквих машина са свих радних места Свако лице које ставља машину у погон мора се претходно уверити да тиме није нико угрожен Ово важи нарочито за машине радилице на којима је упослено више лица

Члан 133

Ако услед прекида погона машине радилице изненада стану, морају се одмах искључити тако да, када се уклони узрок прекида рада, машине радилице саме не крену

Члан 134

Замајци, котури, као и сви други покретни делови који се налазе у близини радног места и пролаза, морају бити ограђени

Члан 135

Сви делови који стрче на машинама радилицама, а који се покрећу (као мазалице, клинови, завртњи и сл.) морају бити заштићени или глатко изведени

Члан 136

Зупчаници и ланчани котурови на машинама радилицама који се налазе на висини нижој од 2 м изнад пода у непосредној близини радних места и у пролазима, морају се потпуно заштитити (заштитне кутије) Ако се зупчаници и ланчани котурови машина радилица налазе на висини нижој од 2 м, а нису у пролазима и у близини радних места, њихова захватна места морају се снабдети заштитним лимом који ће та захватна места обухватити са свих страна Крајеви заштитног лима треба да су издигнути за око 4 см од руба зупчаника или ланчаног котура

Члан 137

Крајеви осовина и слични делови на машинама радилицама ако стрче више од $\frac{1}{4}$ свог пречника морају се заштитити Глатке осовине које стрче мање од 5 см не треба заштитити али их треба заоблиити

Члан 138

Чим послужилац погонске машине посебним уговореним знаком најави да ће обуставити погонску машину, све машине радилице морају се ставити изван погона

Члан 139

Поправке и чишћење покретних делова на машинама радилицама за време погона забрањене су Мазане машина радилице које су у погону као и поправљање каишева дозвољено је само уз употребу направе која тај рад чини безопасним

Ваљци на машинама радилицама смеју се чистити само на њиховој излазној страни, а никако на захватној Поправљање, подешавање и чишћење машина радилица (нарочито већих машина радилица) сме се предузети само ако су предузете све претходне мере да машина радилица случајно или непажњом не буде стављена у погон

Члан 140

Ови прописи важе и за машине радилице које се покрећу ручним или ножним погоном, уколико су снабдеване тешким замајцима

Брусеви (топила)

Члан 141

Сваки брус мора бити правилно монтиран на осовини употребом одговарајућих прирубница (фланши) Пречници прирубница (фланши) код брусев за суво брушење морају износити најмање једну трећину, а код брусев за мокро брушење најмање једну четвртину пречника бруса

Ако је ободна брзина бруса већа од 11 м/сек, пречник прирубница мора бити најмање $\frac{1}{2}$ пречника бруса

Између прирубница и бруса мора се налазити уметак (од картона, гуме, коже, итд.)

Члан 142

Код влажног брушења, а за време мировања, брус не сме бити у додиру са водом Брусеве за влажно брушење треба чувати од мрза

Члан 143

Брусеви морају бити за време рада заштићени чврстим и сигурним заштитним оклопом, који мора обухватити $\frac{3}{4}$ обима (обода) бруса

Члан 144

На радовима, код којих на брису није могуће употребити оклоп, морају се употребљавати брусеви степенчастог или конусног пресека Пречници прирубница оваквих брусев смеју бити до 10 см мањи од пречника бруса, како би у случају ако се брус сломи прирубнице задржале поједине његове комаде

Члан 145

Ради сигурног придржавања предмета који се бриси, на брису мора постојати засебан чврсти ослонац

Члан 146

Брусеви морају имати уређај којим се могу зауставити када се не употребљавају

Члан 147

Равнање површине истрошеног бруса (токарење) сме се вршити само са алатом одређеним за ту сврху

Штанце

Члан 148

Штанце, код којих се материјал умеће рукама, морају бити снабдеване заштитном направом, која ће искључивати могућност да руке упосленог лица за време радног хода штанце остану у опасном простору

Препоручује се намештање аутоматске покретне заштите која за време радног хода штанце пот-

пуно ограђује опасни простор, а уједно онемогућује стављање штанце у покрет ако се у опасном простору налази рука запосленог лица, или употреба штанца које су већ по својој конструкцији сигурне, тј. код којих су руке запосленог лица за време радног хода штанце заузете којим другим радом (једно ручни и дворучни систем пуштања у рад штанце)

Члан 149

Штанце код којих се материјал умеће рукама морају имати уређај који спречава повратни ход штанце

Штанце, које се пуштају у покрет ножним педалама, морају поред већ прописаних заштитних на права имати осигурање које ће спречавати да се случајно или непажњом притисне на педал (у облику палуче и сл.)

Члан 150

За време подешавања штанце за било коју врсту рада или за време поправки и чишћења не сме постојати могућност да се штанца пусти у покрет (скидање погонског каиша и сл.)

Машине радилице са ваљцима

Члан 151

Код машина радилица са ваљцима не сме постојати могућност да руке запослених лица доспеју међу ваљке. Ваљци оваквих машина треба да су сасвим покривени или снабдевени одговарајућом заштитом (заштитна мрежа, заштитни браник до вољног дугачак сто за улагање материјала заштитни левак и сл.)

Машине радилице на електрични погон

Члан 152

Све машине радилице са директним електричним погоном (са уграђеним електромоторима) или ако на себи имају било какве електричне инсталације, морају бити на прописан начин уземљене

Циркулари за резање горивог дрвета

Члан 153

Циркулари за резање горивог дрвета морају бити снабдевени заштитном наравом, која омогућује да се дрво при резању на сигуран начин придржава

Кружна тестера мора бити са свих страна заштићена чврстим металним заштитним околором. За време рада сме остати незаштићен само онај део кружне тестере који је потребан за резање

Препоручује се употреба циркулара са помичним столом или помичним ногама (козлићем)

У случају употребе циркулара са помичним столом, сто циркулара мора бити осигуран да не може спасти са својих лежишта (шина)

VI ПАРНИ КОГЛОВИ

Члан 154

Котлови и котловски уређаји, као и судови под притиском морају у погледу сигурности погона у свему одговарати Уредби о надзору над парним котловима и судовима под притиском

Члан 155

Свака котловница мора имати најмање два излаза у два различита правца. Најмање један излаз из котловнице мора водити непосредно на слободан простор. Сва врата у котловници морају се отварасти напоље. У котловницу се не смеју налазити просторије са запаљивим и експлозивним материјама

Члан 156

Котловница не сме имати таваницу (строп), него само лагану кровну конструкцију са уграђеним отвормом за вентилацију

Члан 157

Температура у котловници не сме под нормалним приликама прећи 28° С. Ако температура котловнице прелази 28° С, мора се увести одговарајућа вештачка вентилација

Члан 158

Платформе узиданих котлова, које се налазе више од 1 м изнад пода, морају бити снабдеване одговарајућим сигурносним оградама

Члан 159

Сем манометра и арматуре за контролу водо стања остала арматура не мора бити видљива са радног места ложача али се за то мора повремено обилазити и контролисати

Члан 160

У циљу безбедног послуживања и руковања с арматуром котла која се налази на већим висинама, морају постојати одговарајуће степенице и платформе с оградама висине 1 м

Члан 161

Стакла на водоказима, ако по својој конструкцији нису осигурана од прскања, морају на одговарајући начин бити заштићена и то тако да та заштита не смета читање (контролисање) водостаја

Члан 162

Пара коју испуштају сигурносни вентили мора бити одведена у слободан простор

Члан 163

Послуживање или одржавање котлова сме се поверити мушкарцима здравим и физички способним старијим од 18 година, а који за обављање тога посла имају прописану стручну спрему и испит

Члан 164

Приступ у котловницу има се забранити свим незапосленим лицима. Ову забрану треба писмено истакнути на свим улазним вратима котловнице

Члан 165

Парни котло мора тако дуго бити под стручним надзором док се на решетки котла налази ватра или док ложење није обустављено и док није извршено снижење притиска и извршење свих прописа за напуштање котловских постројења, предвиђених Уредбом о надзору над парним котловима и судовима под притиском

Особље које послуђује парни котло не сме напустити своје место док идућа смена не преузме службу

Члан 166

Котловница и котловски уређаји морају се одржавати у чистоћи. У котловници се не смеју држати предмети који се не односе непосредно на погон котлова. Котловница се не сме употребити за радионицу или сушионицу. Исто тако котловница се не сме употребити за становање. Излази котловнице морају увек за време рада бити слободни и несакључани. Алат, резервни делови и остали помоћни уређаји потребни за погон морају се у реду одржавати

Члан 167

Подложивање котла мора се вршити са потребном опрезношћу, и то тек пошто је несумњиво установљено да у котлу има довољно воде.

Члан 168

Пре почетка ложења засун на излазним каналима и клапне на пепеларама морају бити отворени ради вентилације димних канала на котлу, економизеру (загрејачу воде) загрејачима ваздуха итд. ако такви постоје. Тамо где постоји вештачка промаја морају се ставити у погон вентилатори.

Са ложењем може се отпочети тек пошто се особље које тим рукује увери да су канади и ложисте слободни од запаљивих гасова.

Члан 169

Пре, за време потпаљивања и приликом самог ложења треба контролисати целокупну арматуру котла, а нарочито водоказни уређај и вентиле сигурности. Сем тога, треба се уверити да у горњем делу економизера (ако такав постоји) нема ваздуха. Исто тако морају се проконтролисати и уређаји за одување котла (уколико постоје).

Члан 170

Гориво са којим се котло потпаљује не сме у сврху лакшег горења бити поливено петролеумом или осталим лако запаљивим течностима.

Погон котла

Члан 171

С арматуром котла мора се пажљиво руковати. Парне водове треба пре загревања ослободити воде. Њихово загревање треба вршити постепено.

Одузимање топле воде из котлова у разне сврхе забрањено је ако за ту сврху не постоји посебан уређај.

Члан 172

Водостај котла мора се увек одржавати на потребној висини. Не сме се допустити да водостај котла падне испод ознаке за најнижи водостај. Није дозвољено ни за време рада, ни за време прекида рада пуњење котла преко горње видљиве границе водостаја. Ако се због ниског водостаја не може на водоказу прочитати водостај, има се одмах обуставити дожење, те случај неодложно пријавити претпостављенима. Водокази морају увек бити употребљиви и одржавани у исправном и чистом стању. Све славине и вентиле треба свакодневно испитивати, а све неистајке одмах отстранити.

Члан 173

Све направе које служе за напајање котла морају се одржавати у исправном стању. По могућству, направе за напајање треба наизменично употребљавати, а у сваком случају повремено и испитивати.

Манометар треба повремено испитивати у погледу његове исправности. Нарочито треба испитивати да ли се при издувавању сигурносних вентила прилагођује односно да ли се скала манометра код опрезног затварања славине манометра или поновног отварања покреће до нуле и враћа до првобитног положаја. Неправилан рад манометра и примена одступања скала манометра треба сместа пријавити претпостављенима.

На сваком котловском манометру мора постојати трокрака славина за намештање контролног манометра и за контролисање котловског манометра за време погона. Манометар се сматра исправним ако пада на нулу при споју истог са атмосфером и при враћању скалашке на исти притисак при коме је отпочето испитивање, као и ако се радни притисак на манометру поклада са издувавањем вентила сигурности.

Члан 174

Дозвољени највиши притисак котла мора бити означен на посебној металној плочици на само котлу,

а исто тако и видљивом црвеном цртом на самом манометру. Ако се притисак у котлу толико попео да скалашка манометра пређе ознаку највећег дозвољеног притиска, промаја се има смањити, а ако при томе сигурносни вентил не испуштају пару, треба одмах испитати узрок томе и случај пријавити претпостављенима.

Члан 175

Сигурносне вентиле треба редовно испитивати у погледу њихове исправности. Свако самовољно преудешавање сигурносних вентила, њихово преоптерећивање или оштећење је строго забрањено.

Члан 176

За време вађења шљаке и за време ручног убављања горива на роштиљ мора се промаја котла смањити.

Члан 177

Покривање ватре по завршетку погона котла, а у циљу што лакшег поновног ложења котла, дозвољено је само ако котло за време прекида погона остане под стручним надзором. За то време засуни за промају (регулатори промаје) не смеју бити савим затворени.

Члан 178

Пре сваког пуштања котла у погон котловске површине озид котла, арматуре како груба тако и фина морају се контролисати и довести у исправно стање. Сва оштећења која се примећују у погону морају се пријавити претпостављенима а од стране особља којим тим рукује морају се предузети мере сигурности.

Чишћење и пражњење котла

Члан 179

Котло се сме празнити тек пошто је ватра уклонена а зидови котла довољно охлађени. Ако се котло због изузетних прилика мора празнити под притиском, пражњење ће се обављати са највећом пажњом и под што мањим притиском.

Члан 180

Напајање испразњеног још врућег котла не сме се вршити пошто је пражњење вршено услед изузетних појава. Такав котло мора бити потпуно охлађен, прегледан и ако се установи његова исправност, мора бити напуњен као у редовним приликама.

Члан 181

Котлове и припадајуће цеви који нису у погону треба чувати од смрзавања и утицаја влаге.

Члан 182

Котловни камен и муљ у котлу мора се темељно чистити. Чишћење наслага каменца не сме се вршити хемиским путем већ само механички и то помоћу тупог алата или пешчаном млазом под притиском. У последњем случају особље мора бити снабдевано одговарајућим маскама.

Члан 183

Код радова у котлу могу се употребити електричне ручне светилке и електрични спроводници који одговарају важећим прописима за електричне инсталације и уређаје и ако су исти у потпуно исправном стању. Ручне електричне светилке морају бити снабдеване заштитним стаклом и мрежом и не смеју на себи имати прекидач. Напон оваквих ручних светилки прикључених на мрежу наизменичне струје

треба помоћу заштитних трансформатора свести на напон од 48 волти или ниже. Заштитни трансформатор оваквих ручних светилки биће прикључен или директно на мрежу или непосредно на прикључницу (утикачку кутију) Вилушке (утикачи) за ручне светилке не смеју пристајати у прикључнице за виши напон.

VII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 184

Одредбе овог правилника примењиваће се на сва предузећа чијој се изградњи приступи по ступању на снагу овог правилника.

Већ постојећа предузећа, која не испуњавају одредбе овог правилника у погледу сигурности при раду и хигијене рада, дужна су да се у што краћем року, а најдаље за једну годину, поступно саобраве овим прописима.

Она постојећа предузећа која не испуњавају одредбе овог правилника у грађевинском погледу, уколико су за њихово прилагођавање потребни грађевински радови мањег обима (дограђивање, преграђивање и сл.) дужна су да се у што краћем року, а најдаље за две године, поступно саобраве овим прописима.

Већ постојећа предузећа, која не испуњавају одредбе овог правилника у грађевинском погледу, уколико су за њихово прилагођавање потребни грађевински радови већег обима (подизање нових фабричких објеката и сл.), дужна су да се у што краћем року, а најдаље за 5 година поступно саобраве овим прописима.

Постојећа предузећа која не одговарају прописима овог правилника а не могу се ни делимичним дограђивањем или преграђивањем ускладити прописима овог правилника у грађевинском погледу (начин градње, висина, распоред и величина радних просторија) наставиће са радом ако су важна за народну привреду. Таква предузећа прилагодиће се колико је највише могуће прописима овог правилника односно морају се тако уредити да у њима живот и здравље запослених лица не буду угрожени.

Рокове за поступно испуњавање прописа овог правилника у већ постојећим предузећима одређиваће надлежни инспектори рада, водећи при том рачуна о објективним материјалним и техничким могућностима.

Члан 185

Овај правилник ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

Бр 5287

13 јануара 1947 године

Београд

Министар рада,

Вишко Крстуловић, с р.

122.

На основу чл 4 Закона о инспекцији рада издајем

НАРЕДБУ

О ОБРАЗОВАЊУ ИНСПЕКТОРАТА РАДА ЗА ЖЕЛЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ

Члан 1

За вршење службе инспекције рада у железничком саобраћају оснивају се инспекторати рада за

Издавач Редакција „Службеног листа Федеративне Народне Републике Југославије“ — Београд, Бранкова 20 — Директор и одговорни уредник Слободан М. Нешовић, Мајке Јевросиме бр 20 — Штамп Југословенског штампарског предузећа, Београд

железнички саобраћај у Београду, Загребу, Љубљани, Сарајеву и Скопљу.

Члан 2

Територијална надлежност Инспектората рада за железнички саобраћај у Београду обухвата подручје Железничке управе Београд.

Територијална надлежност Инспектората рада за железнички саобраћај у Загребу обухвата подручје Железничке управе Загреб.

Територијална надлежност Инспектората рада за железнички саобраћај у Љубљани обухвата подручје Железничке управе Љубљана.

Територијална надлежност Инспектората рада за железнички саобраћај у Сарајеву обухвата подручје Железничке управе Сарајево.

Територијална надлежност Инспектората рада за железнички саобраћај у Скопљу обухвата подручје Железничке управе Скопље.

Члан 3

Ова наредба ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

Бр 2433

18 фебруара 1947 године

Београд

Министар рада,

Вишко Крстуловић, с р.

123.

На основу чл 4 Закона о инспекцији рада издајем

НАРЕДБУ

О ОБРАЗОВАЊУ ИНСПЕКТОРАТА РАДА ЗА РЕЧНИ САОБРАЋАЈ У БЕОГРАДУ

Члан 1

За вршење службе инспекције рада у речном саобраћају, укључујући и каналски и језерски саобраћај, оснива се Инспекторат рада за речни саобраћај у Београду.

Члан 2

Територијална надлежност Инспектората рада за речни саобраћај у Београду обухвата целокупно подручје Федеративне Народне Републике Југославије.

Члан 3

Ова наредба ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

Бр 2432

18 фебруара 1947 године

Београд

Министар рада,

Вишко Крстуловић, с р.

САДРЖАЈ:

	Страна
121 Општи правилник о хигијенским и техничким заштитним мерама при раду — — —	185
122 Наредба о образовању инспектората рада за железнички саобраћај — — — — —	200
123 Наредба о образовању Инспектората рада за речни саобраћај у Београду — — — — —	200